

Algemeen

Het Hemmemapark ligt op het grondgebied van de oude Middelzee buiten de voormalige Middelzeedijk, de huidige Wiersterdyk. Het park werd in 2003 aangelegd op kleinschalig tuinbouwgebied en deels op de plaats van de voormalige Hemmemastate. Het is ontworpen door Matthé van Hout. Het wordt beheerd door Stichting Hemmemastate en wordt geheel onderhouden op kosten van het dorp. In het park is een grote groep vrijwilligers actief. Het hele jaar door zijn ze bezig met snoeien, maaien, haagknippen, paden schoonhouden, bomen planten, greppels uitdiepen, fruit plukken en wat al niet meer. Meer informatie bij de secretaris van Stichting Hemmemapark, Jetze Koning, tel. 06-23572383, e-mail: info@hemmemapark.nl

Natuur, cultuur en recreatie

In het park is er door de inrichting aandacht voor de geschiedenis van voormalig Hemmemastate en voor de ligging in het Bildt, de biodiversiteit wordt bevorderd en het is een aantrekkelijk recreatiegebied. Een voorbeeld van natuurlijk beheer is het maaibeleid, waardoor grassen en bloemen in bloei komen en zich kunnen uitzaaien. Ook wordt het snoeihout gestapeld, zodat allerlei diertjes een plek kunnen vinden. In het voorjaar kunnen insecten zich tegoed doen aan de nectar van de stinzenflora. Voor de recreatie wordt er juist gemaaid langs de paden en in de verblijfsgebieden. Van Hemmemastate is alleen nog "De Poarte" over, nu in gebruik als cafetaria en lunchroom.

Meer informatie

Kijk op onze website: www.hemmemapark.nl voor alle mogelijke informatie over het park: wat er te zien is, de mogelijkheden voor vrijwilligers, de komende activiteiten en het bestuur.

In 2020 is er een boek verschenen onder de titel *Het Hemmemapark in Berltsum, geschiedenis en natuur*. Het is voor € 8, - verkrijgbaar bij de auteur Maartje van Sluis, mvansluis@hotmail.com of tel. 0518-461777.

Op YouTube staan filmpjes over de natuur in het park (zoekterm Hemmemapark).

Cultuurhistorische wandelroute: een boekje met drie wandelroutes in en om het dorp. Twee van de drie routes zijn digitaal te volgen in de gratis app *IVN Routes* onder de titels: *Berltsum aan de Middelzee* en *Natuur en cultuur in en rond Berltsum*.

Cultuurhistorische fietsroute: een fietsroute door de voormalige gemeente Menameradiel. Gratis te downloaden via onze website.

Beide routes zijn voor € 2, - als boekje onder andere verkrijgbaar bij De Bakkerij en De Markthal in Berltsum (opbrengst ten behoeve van het onderhoud van de route).

Wandeling door het Hemmemapark

In Het Hemmemapark valt in elk jaargetijde van alles te ontdekken. Loop de wandelroute en geniet van de fraaie aanleg, de fruitbomen, de bloemen, de grassen, de zingende vogels en van de vijver met zijn rietkragen en watervogels.

Wandelroute

Begin bij 1 en volg de blauwe onderbroken lijn.

N.B. parkeren kan niet bij de ingang: wel aan de Wiersterdyk bij de blauwe P links op het kaartje. Loop via het fietspad naar start route.

1. Informatiebord bij de ingang op de oude terp van Hemmemastate

Dit is de oude terp van Hemmemastate (gearceerd), afgebroken in 1747. Het is de enige state die buiten de zeedijken heeft gelegen. Dit gedeelte is aangelegd als een oprijlaan naar de andere delen van het park. In de maanden april en mei bloeit hier het zomerklokje. In de zomer komt er fruit aan de verschillende bessenstruiken en aan de fruitbomen.

2. Bruggetje over de voormalige slotgracht

Het bruggetje geeft toegang tot de oude hoogstamboomgaard. Kleine hoogstamboomgaarden vormden vaak een onderdeel van voormalige gardeniersbedrijven. Er werd gekozen voor veel verschillende rassen om de pluktijd te spreiden. Met nieuwe aanplant erbij staan er ruim 65 oude hoogstamrassen, allen voorzien van een bordje met de naam. In juli is het eerste fruit al rijp. In april en mei zie je hier stinzenflora, de vingerhelmbloem en de bostulp. Op de oude bomen zitten mooie korstmossen en mossen.

3. Hoogstamboomgaard van ca 70 jaar oud

De fruitbomen staan op rabatten (ikkers), eeuwenlang de manier van ontwateren rondom Berltsum. Op weg naar de bloemenweide kom je over het dwarspad van het bosje. Hier zijn in alle jaargetijden elfenbankjes en geweizwammen te zien. In de herfst zijn er veel meer paddenstoelen.

4. Bloemenweide met horsten (groepen bomen)

Elke horst bestaat uit een andere boomsoort: hazelaar, zwarte els, eik, beuk en linde afgewisseld met sporkehout. Er zijn twee open fruitboomhorsten met bijzondere soorten. Daartussen staat in het voorjaar het zomerklokje in bloei. Grassen en bloemen krijgen hier de kans om zaad te zetten.

5. Bruggetje naar het lagergelegen deel van het park met de vijver

Het tweede bruggetje leidt door de oude windsingel naar het nieuw aangelegde gedeelte, een waterpartij met twee eilandjes en omringende beplanting. In de winter kan hier geschaatst worden. In het voorjaar vinden veel vogels een rustige broedplaats op de eilandjes.

6. Het boerenlandpad naar de Luinsterweg

Naast het park ligt een pad op de Burereed die de Bureweide ontsloot. De Bureweide is eigendom van de kerk. Kleine boeren konden vroeger een deel pachten of vee inscharen. Het pad is nu onderdeel van een wandelroute.

7. De uitkijktoren

De uitkijktoren op de heuvel heeft de vorm van een baken. Hiermee wordt de relatie met de zeevaart en het wonen op terpen gesymboliseerd.

8. Een oud windmolentje met daarachter Weiland Dijkstra

Het molentje staat op een dam in de Kleivaart. Weiland Dijkstra is in 2020 toegevoegd aan het park. Het ligt vrij laag en heeft greppels. Het waterpeil in de zuidelijke sloot zal verhoogd worden en er zal niet meer bemest worden, zodat het een vochtig grasland wordt, geschikt voor bijzondere plantengroei.

9. De Kleivaart

De Kleivaart ligt in de slenk die de vaarverbinding vormde van Franeker via Berltsum naar de Noordzee. Dit was voordat omstreeks 1200 de dijken langs de Middelzee werden aangelegd. Berltsum was toen een vissersdorp dat handel dreef over zee. De naam Kleivaart ontstond later door het vervoer van klei naar de steenfabrieken in Berltsum.

10. Hemmemastate, de woningbouw

Als herinnering aan Hemmemastate zijn de woningen opgezet als moderne state met op het terrein twee hoofdgebouwen en acht woningen.

11. Voormalig tramtracé Berltsum-Sint Jacobiparochie

Dit tracé is nu in gebruik als fietspad. Sla voorbij de brug linksaf het schelpenpad in om weer bij het startpunt te komen.